

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Jana Dvořáka v právní věci **žalobce: J. V.**, zastoupen JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, se sídlem Mansfeldova 792/3, Praha 9, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované č. X ze dne 23. 7. 2004, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 12 Ca 47/2004 - 29 ze dne 30. 11. 2005,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2005, č. j. 12 Ca 47/2004 - 29, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 23. 7. 2004, č. X, bylo rozhodnuto o žádosti žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 – 1945 (dále jen „zákon č. 261/2001 Sb.“) tak, že podle výroku I. se žalobci podle § 5 odst. 2 cit. zákona přiznává jednorázová peněžní částka 150 000 Kč za dobu neoprávněného věznění od 12. 6. 1957 do 12. 12. 1960 a podle výroku II. se žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu od 14. 3. 1951 do 14. 7. 1951, od 4. 1. 1954 do 4. 4. 1956 a od 4. 1. 1963 do 4. 7. 1967 zamítá.

Proti rozhodnutí žalované podal žalobce včas žalobu, kterou odůvodnil v podstatě následujícím způsobem. Žalobce byl rozsudkem Okresního soudu v Rumburku ze dne 4. 7. 1951, sp. zn. 3 T 116/51, odsouzen pro trestný čin nesplnění odvodní povinnosti podle § 263 odst. 1 trestního zákona z roku 1950 k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců, přičemž trest včetně vazby byl vykonán od 14. 3. 1951 do 14. 7. 1951. Usnesením Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 7. 2003, sp. zn. 5 Mt 1617/2002, ve znění usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 5 To 528/2003, byla povolena obnova řízení a uvedený rozsudek byl zrušen, přičemž rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 4. 3. 2004, sp. zn. 5 T 3/2004, byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu. Dále žalobce uvedl, že rozsudkem Nižšího vojenského soudu v Plzni, PSP 62, ze dne 26. 1. 1954, sp. zn. T 13/1954, ve spojení s rozsudkem Vyššího vojenského soudu v Praze ze dne 10. 2. 1954, sp. zn. To 30/54, byl odsouzen pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 2 písm. b) trestního zákona z roku 1950 k trestu odnětí svobody k trvání 2 a čtvrt roku nepodmíněně, přičemž trest včetně vazby vykonal od 4. 1. 1954 do 4. 4. 1956. Usnesením Okresního soudu v Plzni ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. 10 Nt 262/2002, byla v této věci povolena obnova řízení a uvedená rozhodnutí byla zrušena, přičemž následným usnesením téhož soudu ze dne 20. 11. 2002, sp. zn. 3 T 99/2002, bylo trestního stíhání zastaveno, neboť skutek, z něhož byl obžalován, není trestným činem. Zároveň byla vyslovena žalobcova účast na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. Dále žalobce uvedl, že rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 9. 1957, sp. zn. 1 T 12/57, ve znění rozsudku Nejvyššího soudu v Praze ze dne 19. 12. 1957, sp. zn. 3 To 54/57, byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 3 a půl roku nepodmíněně, přičemž trest včetně vazby vykonal od 12. 6. 1957 do 12. 12. 1960. Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 8. 1990, sp. zn. 1 Rt 63/90, byl podle § 2 zákona č. 119/1990 Sb. uvedený rozsudek v celém rozsahu zrušen a trestní stíhání žalobce bylo zastaveno. Dále byl žalobce rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Litoměřicích ze dne 30. 1. 1963, sp. zn. 2 T 11/63, odsouzen pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti k trestu odnětí svobody v trvání 4 a půl roku nepodmíněně, přičemž trest včetně vazby byl vykonán od 4. 1. 1963 do 4. 7. 1967. Usnesením Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 16. 5. 2002, sp. zn. Nt 1002/2002, byla ve věci povolena obnova řízení a shora uvedený rozsudek byl zrušen, přičemž následným rozsudkem z téhož dne sp. zn. 5 T 127/2002 byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu. Usnesením Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 30. 4. 2003, sp. zn. 3 T 4/2002, byla vyslovena žalobcova účast na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. Žalobce dále uvedl, že žalovaná na základě jeho žádosti o jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. mu přiznala jednorázovou peněžní částku pouze za dobu věznění od 12. 6. 1957 do 12. 2. 1960, avšak ve zbývající části, tj. za období od 14. 3. 1951 do 14. 7. 1951, dále od 4. 1. 1954 do 4. 4. 1956 a od 4. 1. 1963 do 4. 7. 1967 jeho žádost zamítla s tím, že rozhodnutí o věznění v uvedených dobách nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu. K tomu žalobce uvedl, že byl politickým vězněm ve smyslu zákona č. 261/2001 Sb. i v období od 4. 1. 1954 do 4. 4. 1956 a od 4. 1. 1963 do 4. 7. 1967, což doložil výše uvedenými rozhodnutími soudů, které obsahovaly i rozhodnutí o jeho účasti na soudní rehabilitaci podle zákona č. 119/1990 Sb. Žalobce navrhl, aby napadené rozhodnutí „v bodě II.“ bylo zrušeno a věc vrácena žalované k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 11. 2005, č. j. 12 Ca 47/2004 - 29, žalobu zamítl, přičemž rozhodl i o právu na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění městský soud uvedl, že „v případech, za něž nebyla poskytnuta jednorázová peněžní částka, se nejednalo o případy, kdy by bylo rozhodnutí o věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona

č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu“. V těchto případech bylo na základě povolené obnovy řízení rozhodnuto o zrušení odsuzujícího rozsudku a ve smyslu trestního řádu byl žalobce zproštěn obžaloby nebo trestní stíhání bylo zastaveno. Následně bylo ve dvou případech vysloveno, že žalobce je ve smyslu § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. účasten soudní rehabilitace. U trestných činů, za které byl žalobce odsouzen a vykonal trest odnětí svobody, bylo možno postupovat ve smyslu zákona č. 119/1990 Sb. a požádat o soudní rehabilitaci. Žalobce však takto nepostupoval a rehabilitován nebyl, přičemž k rozhodnutí o obnově řízení došlo podle obecných ustanovení trestního řádu, nikoli v řízení podle zákona č. 119/1990 Sb. Dále soud uvedl, že při posuzování otázky, zda lze považovat za rozhodnutí o soudní rehabilitaci konstatování, že se žalobce účastnil soudní rehabilitace per analogiam podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., jak žalobce ve dvou případech doložil, vycházel soud ze stanoviska uvedeného Nejvyšším správním soudem v rozsudku sp. zn. 3 Ads 33/2004 ze dne 22. 7. 2005. Podle tohoto rozsudku má usnesení o účasti žalobce na soudní rehabilitaci per analogiam podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. pouze deklaratorní charakter, když žádné rozhodnutí o věznění se jím neruší. Zároveň existence tohoto usnesení o účasti žalobce na soudní rehabilitaci nic nemění na skutečnosti, že řízení o zrušení odsuzujících rozsudků nebylo vydáno v řízení podle zákona č. 119/1990 Sb. Podle stanoviska vysloveného Nejvyšším správním soudem v uvedeném rozsudku není vydání usnesení o účasti žalobce na soudní rehabilitaci per analogiam podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. právně relevantní skutečností pro posouzení nároku na jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. Městský soud v závěru odůvodnění svého rozhodnutí v závěru uvedl, že je nutné vyjít ze shora uvedeného stanoviska, přičemž žalovaná při zamítnutí žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu od 14. 3. 1951 do 14. 7. 1951, od 4. 1. 1954 do 4. 4. 1956 a od 4. 1. 1963 do 4. 7. 1967 postupovala na základě správně zjištěného skutkového stavu věci a v souladu se zákonem. Rozhodnutí, na základě kterých byl žalobce odsouzen, nebyla zrušena podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu, a nebyla tak splněna podmínka pro poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobce (dále jen „stěžovatel“) předně namítl zmatečnost řízení, neboť „chyběl podklad k tomu, aby se soud rozsudkem vyjadřoval k celému napadenému rozhodnutí, když žalobou byl napaden pouze výrok č. II“. Předmětem žaloby totiž nebylo celé rozhodnutí žalované ze dne 23. 7. 2004, nýbrž jen výrok č. II. V uvedené skutečnosti spatřoval stěžovatel důvod kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). V dalších částech kasační stížnosti uvedl, že mezi účastníky je nesporné, že v uvedených obdobích byl stěžovatel vězněn pro trestné činy uvedené v § 4 zák. č. 119/1990 Sb., že později byla povolena obnova řízení a odsuzující rozsudky byly zrušeny, přičemž následně byla vyslovena účast stěžovatele na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. Spornou skutečností pouze je, zda účast na soudní rehabilitaci vyslovená podle § 33 odst. 2 tohoto zákona je dostatečným podkladem k přiznání uvedené částky nebo nikoli. K odkazu městského soudu na právní názor vyslovený Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 22. 7. 2005, sp. zn. 3 Ads 33/2004, stěžovatel naopak poukázal na nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 3. 8. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, který se týká pana V. F., jenž byl odsouzen ze stejného důvodu jako stěžovatel a stejným způsobem byl i rehabilitován. Dále stěžovatel odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 565/03, ve věci L. K., když tento nálezy neměl městský soud k dispozici, a proto k němu nemohl přihlídnout. V případě stěžovatele je situace obdobná jako v případě pana K., přičemž

stěžovatel byl odsouzen ze stejného důvodu jako pan K.. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu projednání.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná uvedla, že nálezy Ústavního soudu, které uvedl stěžovatel v kasační stížnosti, nelze na daný případ aplikovat, když nález Ústavního soudu ze dne 3. 8. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, zrušil rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z důvodu, že se tento soud žádným způsobem nevypořádal s rozhodnutím soudu o stěžovatelově účasti na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. a nikoli z důvodu, že by Nejvyšší správní soud toto rozhodnutí nepovažoval za důvod zakládající nárok na přiznání jednorázové peněžní částky podle zák. č. 261/2001 Sb. Rovněž nález Ústavního soudu ze dne 6.12.2005, sp. zn. I. ÚS 565/03, se na daný případ nevztahuje, neboť tento nález řeší vztah rehabilitačního rozhodnutí se zrušením odsuzujícího rozhodnutí cestou mimořádného opravného prostředku a nezabývá se otázkou, zda rozhodnutí podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. zakládá nárok na přiznání jednorázové peněžní částky podle zák. č. 261/2001 Sb. Žalovaná navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti, přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná (§ 109 odst. 2, 3, §110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se nejdříve zabýval námitkou stěžovatele týkající se údajné zmatečnosti řízení vedeného před Městským soudem v Praze, ve kterém byl vydán rozsudek napadený kasační stížností. Podle ust. § 103 odst. 1 písm. c) lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Takový důvod kasační stížnosti však Nejvyšší správní soud neshledal. Rozsudek Městského soudu v Praze napadený kasační stížností považuje Nejvyšší správní soud za zcela srozumitelný, s dostatkem věcných i právních důvodů týkajících se věcného posouzení žaloby. Z jeho odůvodnění je zcela zřejmé, že městský soud přezkoumával rozhodnutí žalované v mezích žalobních bodů, tj. ve vztahu k výroku II. rozhodnutí žalované, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatele o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu blíže specifikovanou v rozhodnutí žalované v tomto výroku. O tom svědčí i závěr odůvodnění rozsudku městského soudu, ve kterém městský soud uvedl, že „ČSSZ při zamítnutí žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu od 4. 3. 1951 do 14. 7. 1951, od 4. 1. 1954 do 4. 4. 1956 a od 4. 1. 1963 do 4. 7. 1967 postupovala na základě správně zjištěného skutkového stavu věci a v souladu se zákonem“. Zároveň soud uvedl, že žalobu jako nedůvodnou zamítl podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s., protože stěžovatel napadl v žalobě výrok II. rozhodnutí žalované, vztahoval se výrok městského soudu o zamítnutí žaloby k takto přesně označenému výroku rozhodnutí, jenž stěžovatel napadl (§ 71 odst. 1 písm. c/, § 75 odst. 2 s. ř. s.).

Stěžovatel v další části kasační stížnosti neuvedl její zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti lze dovodit, že se jedná o důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. V tomto případě Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost za důvodnou.

Mezi stěžovatelem a žalovanou jsou nesporné následující skutečnosti. Žalobce dne 30. 12. 2002 požádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

za dobu věznění od 14. 3. 1951 do 14. 7. 1951, od 4. 1. 1954 do 4. 4. 1956 a od 4. 1. 1963 do 4. 1. 1967, kdy byl vězněn na základě dále uvedených odsuzujících rozsudků. V případě doby od 14. 3. 1951 do 14. 7. 1951 byl stěžovatel odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Rumburku ze dne 4. 7. 1951, sp. zn. 3 T 116/1951, pro trestný čin nesplnění odvodní povinnosti podle § 263 odst. 1 trestního zákona z roku 1950, který byl zrušen na základě povolené obnovy řízení rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 4. 3. 2004, sp. zn. 5 T 3/2004, přičemž byl zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu. V případě doby od 4. 1. 1954 do 4. 4. 1956 vykonal stěžovatel trest po té, co byl odsouzen rozsudkem Nižšího vojenského soudu v Plzni PSP 62 ze dne 26. 1. 1954, sp. zn. T 13/54, ve spojení s rozsudkem Vyššího vojenského soudu v Praze ze dne 10. 2. 1954, sp. zn. To 30/54, pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 2 písm. b) trestního zákona z roku 1950. Tento rozsudek byl na základě povolené obnovy řízení zrušen rozhodnutím Okresního soudu v Plzni-město ze dne 20. 11. 2002, sp. zn. 3 T 99/2002, a stěžovatelovo trestní stíhání bylo zastaveno, neboť skutek, z něhož byl obžalován, nebyl uznán trestným činem. Zároveň byla vyslovena jeho účast na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., per analogiam. V případě odsouzení, kdy stěžovatel vykonal trest vazby a odnětí svobody v době od 4. 1. 1963 do 4. 7. 1967 se jednalo o rozsudek Vojenského obvodového soudu v Litoměřicích ze dne 30. 1. 1963, sp. zn. 2 T 11/1963, kdy byl odsouzen pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti trestu odnětí svobody v trvání 4 a půl roku nepodmíněně, přičemž usnesením Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 16. 5. 2002, sp. zn. Nt 1002/2002, byla povolena obnova řízení a rozsudkem téhož soudu ze dne 16. 5. 2002, sp. zn. 5 T 127/2002, byl stěžovatel zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu a dále usnesením Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 30. 4. 2003, sp. zn. Rt 4/2002, byla vyslovena jeho účast na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. č. 119/1990 Sb.“). Ve všech uvedených případech nebylo rozhodnutí o věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu (dále jen „zákon č. 198/1993 Sb.“). Jedná se v podstatě o tři případy, kdy na základě povolené obnovy řízení bylo rozhodnuto o zrušení odsuzujících rozsudků a ve smyslu trestního řádu byl stěžovatel zproštěn obžaloby nebo trestní stíhání vedené vůči němu bylo zastaveno. Ve dvou případech bylo vysloveno, že stěžovatel je ve smyslu § 33 odst. 2 zákona č. 119/1992 Sb. účasten soudní rehabilitace, a to podle odůvodnění rozhodnutí soudu o této účasti na soudní rehabilitaci per analogiam. Rovněž je nutné za nespornou považovat skutečnost, že u trestných činů, za kterých byl stěžovatel odsouzen a vykonal trest odnětí svobody, bylo možné postupovat ve smyslu zákona č. 119/1990 Sb. a požádat o soudní rehabilitaci, přičemž stěžovatel takto nepostupoval, když k rozhodnutí o obnově řízení došlo podle obecných ustanovení trestního řádu, nikoli v řízení podle zákona č. 119/1990 Sb.

Ve vztahu k důvodům kasační stížnosti je nutné považovat za stěžejní otázku v projednávané věci skutečnost, zda usnesení soudu, kterým je vyslovena účast osoby na soudní rehabilitaci per analogiam podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., může mít účinky za účelem splnění zákonné podmínky obsažené v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb.

Podle ust. § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se tento zákon vztahuje, mimo jiné, na občany Československé republiky, kteří byli věznění mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zák. č. 198/1993 Sb.

Podle § 33 odst. 2 zák. č. 119/1990 Sb. se ust. tohoto zákona užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů.

Městský soud v Praze vycházel při aplikaci citovaných zákonných ustanovení a při posouzení zmíněné stěžejní otázky z právního názoru rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, vysloveného v rozsudku ze dne 22. 7. 2005, č. j. 3 Ads 33/2004 - 84, (žalobce A. H.). Tento právní názor obsahuje závěr, že ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. uvádí, že tento zákon se vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. V daném případě byl žalobce pravomocně odsouzen a vězněn pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950. Tento trestný čin je uveden v § 4 písm. c) zákona č. 119/1990 Sb. a žalobce tak mohl soudní rehabilitace dosáhnout cestou přezkumného řízení soudního podle oddílu třetího tohoto zákona. Tímto způsobem však žalobce rehabilitován nebyl, neboť nepodal návrh na zahájení řízení ve lhůtě uvedené v § 6 citovaného zákona. Konstitutivní rozhodnutí o zrušení odsuzujícího rozsudku tedy bylo vydáno podle obecných ustanovení trestního řádu o obnově řízení, nikoliv v řízení podle zákona č. 119/1990 Sb. Na této pro rozhodnutí ve věci nejpodstatnější skutečnosti nemění podle názoru Nejvyššího správního soudu nic ani existence usnesení o účasti žalobce na soudní rehabilitaci per analogiam podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. Jednak toto usnesení má pouze deklaratorní charakter a jak již bylo uvedeno ve výše citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 7 A 508/2002 - 23, ze dne 26. 8. 2003, žádné rozhodnutí o věznění se jím neruší, jednak toto usnesení (a jemu podobná v dalších případech), bylo vydáno v důsledku porušení zákona ve prospěch žalobce, jak judikoval Nejvyšší soud ve svém rozsudku sp. zn 4 Tz 98/2003, ze dne 23. 9. 2003. Podle tohoto rozsudku „ustanovení § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. bylo přípustné použít v rehabilitačním řízení pouze tehdy, pokud dotyčná osoba nebyla pravomocně odsouzena za skutky uvedené v § 2 a § 4 v určeném časovém období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990. Vzhledem k tomu, že zákonnou úpravou je přesně a podrobně stanoveno, na jaký okruh osob a za jakých podmínek lze příslušná ustanovení zákona o soudní rehabilitaci vztáhnout, nepřichází zde v úvahu postup zde známý jako analogie iuris, neboť ten je možný pouze v případech, kdy právní úprava chybí, ale ani postup známý jako analogie legis, vzhledem k tomu, že obviněný své rehabilitace dosáhl, byť prostřednictvím jiného soudního postupu, a to výhradně podle ustanovení trestního řádu a trestního zákona“.

Nálezem Ústavního soudu I. ÚS 712/05, vyhlášeným dne 24. 8. 2007, byl zrušen rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2005, č. j. 5 A 544/2002 – 57, ve věci V. F.

V označeném nálezu Ústavního soudu je mimo jiné uveden následující závěr: „Pro odstranění jakýchkoliv pochybností Ústavní soud konstatuje, že vzhledem ke specifické povaze předmětné věci je třeba, při jejím posuzování, ctít účel a smysl zákonů č. 119/1990 Sb. a č. 261/2001 Sb., které měly především za cíl nápravu křivd způsobených předchozím režimem. S ohledem na to, je tudíž třeba posoudit i stěžovatelem předložené usnesení o soudní rehabilitaci, jako splnění podmínky pro vyplacení jednorázové částky, i když bylo toto usnesení vydáno v režimu obecného trestního řízení, a nikoliv v režimu zákona č. 119/1990 Sb. Tímto závěrem Ústavní soud zároveň bere úvahu i skutečnost, že v minulosti

bylo rozhodování v těchto věcech značně nejednotné. Na základě výše uvedených skutečností Ústavní soud setrvává na názoru uvedeném v nálezu sp. zn. I. ÚS 605/03, tj. že Nejvyšší správní soud porušil právo stěžovatele na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Vzhledem k tomu, že současně nerespektoval právní závěr nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 605/03, došlo zároveň k porušení článku 89 odst. 2 Ústavy ČR, podle něhož jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby“.

V případě otázky aplikace a závaznosti výše citovaného závěru Ústavního soudu pro rozhodování soudu v projednávané věci je nutné vycházet z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 1. 2006, č. j. 2 Afs 66/2004 - 53, v němž je mimo jiné uvedeno, že „Podle imperativu ústavně konformní interpretace a aplikace právních předpisů jsou všechny subjekty aplikující právo povinny postupovat tak, aby zvolený výklad právních předpisů byl souladný s ústavností, a to ve smyslu výslovného znění konkrétních ústavních norem i ústavních principů a hodnot, nezřídka v ústavních textech *expressis verbis*, nevyjádřených. Teprve pokud takový výklad možný není, je na místě protiústavní ustanovení právních předpisů k tomu příslušným mechanismem odstranit. V tomto kontextu viděno, jestliže Ústavní soud v některém svém rozhodnutí zformuluje ústavně konformní výklad právního předpisu, je nutno tento výklad respektovat i v obdobných kauzách, byť se jedná o procesně samostatná řízení. Opačný výklad, který by kupř. s odkazem na vázanost soudce zákonem podle článku 95 odst. 1 Ústavy ČR odmítal respektovat právní názor Ústavního soudu, by představoval logickou chybu, jelikož tato vázanost výkladem norem nadzákonné (ústavní) síly, musí být pro soud při aplikaci jednoduchého práva určující. Navíc nelze přehlédnout, že opačný závěr by ve svých důsledcích vedl k nerovnosti účastníků jednotlivých soudních řízení a k nepředvídatelnosti soudního rozhodování, což samozřejmě představuje pochybení dosahující ústavní intenzity. Nelze rovněž opomenout, že určujícím společným prvkem obecných soudů a Ústavního soudu je jejich poslání zakotvené v článku 4 Ústavy, kterým je ochrana základních práv a svobod. Mezi oběma složkami soudní moci tak musí existovat souhra a harmonie, nikoliv animozita. V podmínkách právního státu je proto nemyslitelné, aby obecný soud – s vědomím jednotné a jasně seznatelné judikatury Ústavního soudu – s odvoláním na dikci zákona, zvolil takovou jeho interpretaci, kterou Ústavní soud považuje za protiústavní“.

Za této situace Nejvyšší správní soud i v posuzované věci považuje za určující názor naposledy vyslovený Ústavním soudem, přestože názor vyslovený Nejvyšším správním soudem v rozšířeném senátu (sp. zn. 3 Ads 33/2004) prozatím nebyl vyvrácen rozhodnutím pléna Ústavního soudu, jak pro tyto případy předvídá § 11 odst. 2 písm. k) zákona č. 182/1983 S., o Ústavním soudu, ve spojení se Sdělením Ústavního soudu č. 14/2004 Sb. Napadený rozsudek Městského soudu v Praze byl s ohledem na prozatímní vývoj judikatury Ústavního soudu zrušen a věc mu vrácena k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení městský soud zruší napadené rozhodnutí žalované s odkazem na právní názor vyslovený v tomto rozsudku s tím, že usnesení podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. vydané ve věci stěžovatele, je podkladem pro přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. V novém rozhodnutí o věci rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.). Zmíněným právním názorem Nejvyššího správního soudu, vycházejícím z názoru vysloveného v nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 712/05, je Městský soud v Praze vázán (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. září 2007

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu